

บทที่ 1

บทนำ

การค้นคว้าแบบอิสระเรื่อง การพัฒนาระบบประเมินด้านสมรรถนะบุคลากรฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ เป็นการค้นคว้าแบบอิสระของหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการ ซึ่งบทนี้จะกล่าวถึงหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่จะได้รับ รวมถึงขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า เพื่อให้ผู้ที่ศึกษามีความเข้าใจขอบเขตความสามารถของการค้นคว้าแบบอิสระนี้

1.1 หลักการและเหตุผล

โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่เป็นโรงพยาบาลสังกัดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เปิดให้บริการรักษาพยาบาลและสนับสนุนการศึกษาโดยมีฝ่ายการพยาบาลเป็นผู้รับผิดชอบในด้านการให้บริการที่มีคุณภาพสูงสุด (ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่, 2551) ซึ่งการที่เป็นโรงพยาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จัดเป็นโรงพยาบาลที่ต้องให้การดูแลรักษาในระดับตติยภูมิ (tertiary) คือ ให้บริการแก่ผู้ป่วยที่มีปัญหาซับซ้อน และมีการใช้เทคโนโลยีต่างๆ ในขั้นสูง ประกอบกับโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ให้บริการรักษาพยาบาลผู้ป่วยเฉลี่ย 1358 ราย/วัน มีจำนวนผู้ป่วยนอกมารับบริการ 66,117 คน เฉลี่ย 2,204 คน/วัน (เวชระเบียน โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่, พฤษภาคม 2551) ซึ่งการมีผู้มารับบริการจำนวนมาก และต้องให้การพยาบาลโรคที่ซับซ้อนทำให้บุคลากรพยาบาลต้องมีสมรรถนะที่เหมาะสมกับภาระงานที่มี อีกทั้งการที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาลุ่มมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ โดยได้สรุปแนวทางการปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้านการบริหารให้มีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง โดยต้องมีความรู้ ความสามารถ และปฏิบัติงานได้หลายหน้าที่ บุคลากรพยาบาลเป็นบุคลากรที่มีจำนวนมากที่สุดในโรงพยาบาล โดยจำแนกเป็นพยาบาลจำนวน 1,432 คน ผู้ปฏิบัติงานพยาบาล จำนวน 631 คน และพนักงานช่วยการพยาบาลจำนวน 426 คน (ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่, 2553) บุคคลเหล่านี้จึงต้องมีการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของตนให้สอดคล้องกับแนวทางบริหารจัดการดังกล่าว

ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ได้จัดตั้งคณะทำงาน จัดทำเรื่องการประเมินสมรรถนะของบุคลากรฝ่ายการพยาบาล โดยให้ความหมายของสมรรถนะ หมายถึง การแสดงความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะ (Attributes) ที่ต้องการในการดูแลผู้ป่วยอย่างเหมาะสม ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากพฤติกรรมในการทำงานที่แสดงออกมาของแต่ละบุคคล และ

แบ่งการประเมินเป็น 2 ด้าน ได้แก่ Core Competency และ Specific Competency โดยการประเมิน Core Competency นั้นจะสามารถวัดความรู้ ทักษะของบุคลากรตามความต้องการของฝ่ายการพยาบาล ส่วนการประเมิน Specific Competency นั้นจะเป็นการประเมินเพื่อวัดการแสดงความรู้ ทักษะ คุณลักษณะที่ต้องการในการดูแลผู้ป่วยที่มีความเจ็บป่วยเฉพาะโรคอย่างเหมาะสม ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมให้เห็นพฤติกรรมในการทำงานที่แสดงออกมาของแต่ละบุคคลโดยสามารถวัดและตรวจสอบได้ ความถี่ในการประเมินทุกปี จะแบ่งบุคลากรออกเป็นช่วงอายุการทำงานเป็น 5 ระดับ ดังนี้คือ ระดับที่ 1 อายุการทำงาน 0 – 1ปี ระดับที่ 2 อายุการทำงาน 1 – 3 ปี ระดับที่ 3 อายุการทำงาน 3 – 5 ปี ระดับที่ 4 อายุการทำงาน 5 – 10 ปี ระดับที่ 5 อายุการทำงาน 10 ปีขึ้นไป วิธีการประเมิน โดยหัวหน้าหน่วยงานเป็นผู้บันทึกและประเมิน บุคลากรในความรับผิดชอบ จากการสังเกต การแสดงสัมภาระ ชักถามพูดคุยและ บันทึกในแบบฟอร์มการประเมิน เพื่อแปลผลการประเมินด้วยมือและรวบรวมนำข้อมูลเสนอหัวหน้างานการพยาบาลต่างๆ และจะรวบรวมสรุปให้กับผู้บริหารระดับสูงต่อไป พบว่าในทางปฏิบัติเกิดปัญหาในซึ่งจะเห็นได้ว่าเกิดปัญหาความล่าช้าในการรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลมาประมวลผลเพื่อออกรายงาน มีความซ้ำซ้อนในการสรุปรายงาน เพื่อรายงานตามลำดับชั้น อีกทั้งเกิดความสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายด้านวัสดุอุปกรณ์ เช่นกระดาษ อุปกรณ์สำนักงานที่ต้องใช้จัดเก็บเอกสาร เป็นต้น

จากปัญหาดังกล่าว การนำเอาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อจัดการในเรื่องของการประเมินสมรรถนะของบุคลากร ผู้ประเมินสามารถออกแบบแบบประเมินเก็บไว้ในระบบสามารถเรียกใช้ร่วมกันได้ในสมรรถนะหลัก และประเมินสมรรถนะเฉพาะด้านในหน่วยงานของตนเอง โดยไม่ต้องพิมพ์ในกระดาษแบบฟอร์มให้สิ้นเปลือง ช่วยลดเวลาและความซ้ำซ้อนในการประมวลผล ทำให้ผู้บริหารสามารถดูรายงานที่รวดเร็ว และสามารถวิเคราะห์และเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาบุคลากรต่อไปได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาระบบประเมินด้านสมรรถนะบุคลากรฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ซึ่งจะส่งผลในการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อพัฒนาระบบประเมินด้านสมรรถนะบุคลากรฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้และผู้บริหารตามลำดับชั้นได้

1.3 ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ได้ระบบประเมินเพื่อใช้ในการจัดการด้านสมรรถนะ ให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้และผู้บริหารตามลำดับชั้นได้
2. ได้ระบบฐานข้อมูลเพื่อใช้ประเมินสมรรถนะบุคลากร ฝ่ายการพยาบาล
3. ได้แนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับบริการอื่น ๆ ต่อไป

1.4 แผนการดำเนินงาน ขอบเขตและวิธีการศึกษา

1.4.1 แผนการดำเนินงาน

การพัฒนาระบบประเมินด้านสมรรถนะบุคลากรฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สามารถกำหนดแผนในการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) ศึกษาระบบงานปัจจุบันของการประเมินสมรรถนะบุคลากรฝ่ายการพยาบาล
- 2) วิเคราะห์ระบบ เพื่อศึกษาสารสนเทศขั้นพื้นฐานที่ผู้ใช้งานต้องการ พิจารณาขอบเขตของรูปแบบและการตัดสินใจเกี่ยวกับสารสนเทศที่ต้องการ
- 3) ออกแบบระบบ โดยการออกแบบรายละเอียดการไหลของขั้นตอนของระบบ และข้อกำหนดต่างๆ ของระบบ
- 4) ออกแบบฐานข้อมูลที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการผลิตระบบสารสนเทศ
- 5) พัฒนาด้านแบบ เพื่อจัดทำระบบที่จะนำไปใช้ให้ตรงกับความต้องการพื้นฐานที่ระบุ พร้อมทั้งเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลเข้ากับเครื่องบริการเว็บทางอินเทอร์เน็ตภายในหน่วยงานที่กำหนด
- 6) ประเมินต้นแบบเพื่อให้เข้าใจสารสนเทศที่ต้องการ และเพื่อให้ทราบว่า มีอะไรบ้างที่ระบบทำได้ และอะไรบ้างที่ระบบทำไม่ได้ หรือต้องมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขอย่างไร
- 7) ติดตั้งระบบและใช้งานจริง
- 8) ประเมินและวัดผลประสิทธิภาพของระบบ

1.4.2 ขอบเขต

สามารถรวบรวมข้อมูลที่จะนำมาทำการพัฒนาระบบ โดยแบ่งออกเป็นขอบเขตด้านผู้ใช้งาน และขอบเขตระบบงานได้ดังนี้

- 1) ขอบเขตด้านผู้ใช้ สามารถแบ่งผู้ใช้ได้เป็น 5 ระดับ แบ่งตามหน้าที่และลักษณะงาน ได้ดังนี้

(1) ระดับผู้บริหาร ได้แก่ ผู้บริหารฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนคร เชียงใหม่ ซึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบ รายงานสารสนเทศเพื่อการวิเคราะห์และบริหารจัดการและ วางแผนนโยบายต่อไป

(2) ระดับเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยพัฒนาและฝึกอบรมทางการแพทย์พยาบาล ฝ่ายการ พยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ทำหน้าที่ออกแบบแบบประเมินสมรรถนะสำหรับ เจ้าหน้าที่พยาบาลใหม่ และนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินสมรรถนะของบุคลากรในแต่ละ หน่วยงานในภาพรวม มาวางแผนและจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาบุคลากร ต่อไป

(3) ระดับหัวหน้าหน่วยงานหรือหอผู้ป่วย ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชน ครเชียงใหม่ ทำหน้าที่นำเข้าข้อมูลการประเมิน และออกแบบแบบประเมินสมรรถนะให้กับ บุคลากรพยาบาลในสังกัดของตนเอง และการเข้าถึงข้อมูลสมรรถนะของบุคลากรในสังกัด

(4) ระดับบุคลากรทั่วไป ได้แก่ บุคลากรพยาบาลสังกัดฝ่ายการพยาบาล โรง พยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ สามารถเข้าดูรายงานประเมินผลสมรรถนะของตนเอง และ กรอกข้อมูลประเมินสมรรถนะตนเองตามแบบประเมิน

(5) ผู้ดูแลระบบ ทำหน้าที่จัดการข้อมูลพื้นฐานทั่วไป และข้อมูลพื้นฐานผู้ใช้งาน

2) ขอบเขตด้านระบบงาน

(1) ส่วนการเข้าถึงข้อมูล

- มีส่วนรักษาความปลอดภัย โดยการป้อนชื่อผู้ใช้ และ รหัสผ่านก่อนเข้าสู่ ระบบงาน และสามารถกำหนดบทบาท/หน้าที่ของผู้ใช้ระบบงานประกอบด้วย ผู้ดูแลระบบ ผู้บริหารฝ่ายการพยาบาล หัวหน้าหน่วยงานหรือหอผู้ป่วย เจ้าหน้าที่ประจำหน่วยพัฒนาและ ฝึกอบรมทางการแพทย์พยาบาล และ ผู้ใช้งานทั่วไป

(2) ส่วนการสร้างแบบประเมินสมรรถนะบุคลากรพยาบาล

การสร้างแบบประเมินสมรรถนะนั้นจะมีทั้งแบบประเมินสมรรถนะหลักและ แบบประเมินสมรรถนะเฉพาะ สำหรับประเมินบุคลากรพยาบาลที่แบ่งออกเป็นออกเป็น 5 ระดับ

ดังนี้

ระดับที่ 1 บุคลากรพยาบาลที่อายุการทำงานตั้งแต่ 0 – 1 ปี

ระดับที่ 2 บุคลากรพยาบาลที่อายุการทำงานตั้งแต่ 1 – 3 ปี

ระดับที่ 3 บุคลากรพยาบาลที่อายุการทำงานตั้งแต่ 3 – 5 ปี

ระดับที่ 4 บุคลากรพยาบาลที่อายุการทำงานตั้งแต่ 5 – 10 ปี

ระดับที่ 5 บุคลากรพยาบาลที่อายุการทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ซึ่ง

- ระบบสามารถเพิ่ม ลบ แก้ไข แบบประเมินสมรรถนะ

- สามารถสืบค้น จัดเรียง แบบประเมินสมรรถนะตามหัวข้อ หน่วยงาน

(3) ส่วนการประเมินสมรรถนะบุคลากรพยาบาล

- สามารถเพิ่ม ลบ แก้ไข ข้อมูลการประเมินสมรรถนะ

- สามารถสืบค้น จัดเรียง ข้อมูลประเมินสมรรถนะตามรายชื่อบุคลากร หัวข้อ หน่วยงาน

- สามารถเรียกแบบประเมินสมรรถนะที่เหมาะสมกับผู้ถูกประเมินมาใช้งานได้

- สามารถประมวลผลการประเมินสมรรถนะของบุคลากรได้ตามเงื่อนไขของแบบ ประเมิน โดยแบ่งเป็นการประเมินตนเองและประเมินโดยผู้ประเมิน

(4) ส่วนรายงานข้อมูลสารสนเทศ

- สามารถออกรายงานสรุปให้กับผู้บริหารในฝ่ายการพยาบาลในระดับต่างๆ

- สามารถออกรายงานประเมินสมรรถนะเป็นรายบุคคล

1.4.3 วิธีการศึกษา

การพัฒนากระบวนการประเมินด้านสมรรถนะบุคลากรฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สามารถกำหนดแผนในการดำเนินงาน ดังนี้

1) ศึกษากระบวนการปัจจุบันของการประเมินสมรรถนะบุคลากรฝ่ายการพยาบาล

2) วิเคราะห์ระบบ เพื่อศึกษาสารสนเทศขั้นพื้นฐานที่ผู้ใช้งานต้องการ พิจารณาขอบเขตของรูปแบบและการตัดสินใจเกี่ยวกับสารสนเทศที่ต้องการ

3) ออกแบบระบบ โดยการออกแบบรายละเอียดการไหลของขั้นตอนของระบบ และข้อกำหนดต่างๆ ของระบบ

4) ออกแบบฐานข้อมูลที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการผลิตระบบสารสนเทศ

5) พัฒนาต้นแบบ เพื่อจัดทำระบบที่จะนำไปใช้ให้ตรงกับความต้องการพื้นฐานที่ระบุ พร้อมทั้งเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลเข้ากับเครื่องบริการเว็บทางอินเทอร์เน็ตภายในหน่วยงานที่กำหนด

6) ประเมินต้นแบบเพื่อให้เข้าใจสารสนเทศที่ต้องการ และเพื่อให้ทราบว่า มีอะไรบ้างที่ระบบทำได้ และอะไรบ้างที่ระบบทำไม่ได้ หรือต้องมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขอย่างไร

7) ติดตั้งระบบและใช้งานจริง

8) ประเมินและวัดผลประสิทธิภาพของระบบ

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

ระบบ หมายถึง ระบบประเมินด้านสมรรถนะบุคลากรฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บุคลากรพยาบาล หมายถึง พยาบาลวิชาชีพ ที่สังกัดฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้บริหาร หมายถึง หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล หรือ รองหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

หัวหน้าหน่วยงาน หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าหอผู้ป่วยหรือเทียบเท่า สังกัดฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เจ้าหน้าที่ประจำหน่วยพัฒนาและฝึกอบรมทางการพยาบาล สังกัดฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ดูแลระบบ (Admin) หมายถึง ผู้ได้รับมอบหมายให้ดูแลระบบระบบสารสนเทศเพื่อดำเนินงาน

1.6 สถานที่ที่ใช้ในการดำเนินการและรวบรวมข้อมูล

1.6.1. ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1.6.2. สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1.6.3. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1.7 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1.7.1. ฮาร์ดแวร์ (Hardware)

เครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อใช้เป็นเซิร์ฟเวอร์มีคุณสมบัติดังนี้

1) หน่วยประมวลผลกลางแบบเพนเทียม โฟร์ ความเร็ว 3 กิกะเฮิรท์ซ์

2) หน่วยความจำ ขนาด 512 เมกะไบต์

3) ฮาร์ดดิสก์ (Hard Disk) ขนาดความจุ 80 กิกะไบต์

4) สายและอุปกรณ์เชื่อมต่อสัญญาณเครือข่าย

เครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (Personal computer) เพื่อใช้ในการศึกษา และพัฒนาระบบฯ มีคุณสมบัติดังนี้

1) หน่วยประมวลผลกลางแบบเพนเทียม โฟร์ ความเร็ว 3 กิกะเฮิรท์ซ์

2) หน่วยความจำ ขนาด 512 เมกะไบต์

3) ฮาร์ดดิสก์ (Hard Disk) ขนาดความจุ 80 กิกะไบต์

4) สายและอุปกรณ์เชื่อมต่อสัญญาณเครือข่าย

1.7.2. ซอฟต์แวร์ (Software)

ระบบปฏิบัติการ (Operating system)

- 1) เครื่องเซิร์ฟเวอร์ ใช้ระบบปฏิบัติการไมโครซอฟท์วินโดวส์เอ็กซ์พี
- 2) เครื่องไคลเอนท์ ใช้ระบบปฏิบัติการไมโครซอฟท์วินโดวส์เอ็กซ์พี

โปรแกรมสำเร็จรูป (Application software)

- 1) เว็บเซิร์ฟเวอร์ ใช้ซอฟต์แวร์ไอไอเอส (IIS) เวอร์ชัน 5.0
- 2) เว็บเบราว์เซอร์ ใช้ไมโครซอฟท์อินเทอร์เน็ตเอ็กซ์พลอเรอร์ (IE) เวอร์ชัน 6.0
- 3) การออกแบบหน้าจอของเว็บไซต์ ใช้อีดีทพลัส (editplus) เวอร์ชัน 2.3
- 4) การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชัน ใช้ซอฟต์แวร์พีเอชพี

ระบบฐานข้อมูล (database system) ใช้โปรแกรมมายเอสคิวแอล